

NOZIEDZĪGI IEGŪTU LĪDZEKĻU LEGALIZĀCIJAS UN TERORISMA FINANSĒŠANAS NOVĒRŠANAS UN SANKCIJU IEVĒROŠANAS POLITIKA UN VADLĪNIJAS

PIEŅEMTS OKTOBRIS, 2017,
ATJAUNINĀTS OKTOBRIS 2018

**FINANŠU
NOZĀRES
ASOCIĀCIJA**

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievadvārdi	3
Īss ieskats: Finanšu nozares asociācijas politika un vadlīnijas	4
Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma finansēšanas novēršanas, kā arī starptautisko un nacionālo sankciju piemērošanas politika	6
Vadlīnijas <i>Office of Foreign Assets Control</i> (OFAC) sankciju ievērošanā	14
Vadlīnijas par paaugstināta riska jurisdikcijām	17
Informācijas apmaiņas pamatprincipi starp finanšu institūcijām saistībā ar NILLTFNL piemērošanu	19
Pretkorupcijas politika un politiskās darbības ierobežojumi	22
Vadlīnijas neatkarīgai ārējai bankas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas, kā arī starptautisko un nacionālo sankciju ievērošanas sistēmas pārbaudei	26

BŪTISKS SOLIS NOZARES PAŠREGULĀCIJĀ

Dāmas un kungji!

Viens no galvenajiem Latvijas Finanšu nozares asociācijas uzdevumiem ir veicināt Latvijas kā starptautiski konkurētspējīgas un uzņēmējdarbībai draudzīgas valsts nostiprināšanos.

Šajā digitālās transformācijas laikmetā finanšu nozares dalībniekiem paveras jaunas izaugsmes iespējas ne vien Latvijā, bet arī Eiropā un visā pasaulē. Atbildīga pieeja un augstāko atbilstības standartu ievērošana ir pamats izaugsmei un attīstībai.

Aizvien lielāka līdzdalība finanšu noziegumu atklāšanā, klientu saimnieciskās darbības pārzināšanā un sadarbībā ar valsts un tiesībsargājošajām iestādēm mūsu nozarē ir jau ierasta prakse. Ar savām aktivitātēm ik dienu atbalstām arī Latvijas Finanšu sektora attīstības plānā iezīmēto nepieciešamību pēc starptautiskajai praksei un standartiem atbilstošas risku pārvaldības un atbilstības principu ieviešanas.

Kopš 2016. gada ir sasniegts būtisks progress augstāko atbilstības standartu nodrošināšanai, lai Latvijas finanšu sistēma netiktu izmantota noziedzīgiem mērķiem. Esam apņēmušies tuvākajos 2 – 3 gados sasniegt augstākos standartus finanšu noziegumu novēršanā un apkarošanā mūsu biedru vidū.

2017. gada oktobrī pieņēmām būtisku lēmumu - Asociācijas padome apstiprināja Asociācijas politiku un vadlīnijas, novērtējot Latvijas finanšu institūciju darbībai piemītošos riskus un nepieciešamību tos efektīvi vadīt. Tik apjomīgas vadlīnijas Asociācija apstiprina pirmo reizi, un tas iezīmē jaunu Asociācijas darbības virzienu un apliecina augsto profesionālo briedumu.

Līdz ar politikas un vadlīniju apstiprināšanu darbs neapstāsies – mēs turpināsim aktīvi strādāt, lai stiprinātu Latvijas finanšu institūciju AML/CFT atbilstības funkciju. Asociācija pastāvīgi sekos, lai paustā apņēmība tiktu efektīvi ieviesta, un regulāri pārskatīsim vadlīniju aktualitāti un atbilstību labākajai praksei.

Tikai kopīgiem spēkiem mēs spēsim nodrošināt augstākos atbilstības standartus finanšu sektorā, ilgtspējīgu nozares un visas Latvijas tautsaimniecības attīstību.

Guntis Bejavskis

Latvijas Finanšu nozares asociācijas
padomes priekšsēdētājs

ĪSS IESKATS: ASOCIĀCIJAS POLITIKA UN VADLĪNIJAS

Asociācijas Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas, kā arī starptautisko un nacionālo sankciju ievērošanas politikā ietverti šādi pamatprincipi, ko Asociācijas biedri ievēro AML/CFT jomā:

- nepārprotama nesadarbošanās ar uzņēmumiem, kas ir nelicencēti finanšu starpnieki;
- prasības sadarbībai ar čaulas veidojumiem;
- nulles tolerance pret likumu pārkāpumiem un prettiesisku rīcību;
- aktīva sadarbība ar valsts iestādēm un tiesībaizsardzības iestādēm;
- ārvalstu, tajā skaitā ASV, normatīvo aktu principu atzīšana un ņemšana vērā;
- piesardzības principa ievērošana, lai nodrošinātu starptautisko un nacionālo sankciju ievērošanu;
- trauksmes cēlāja kanāla uz Asociāciju izveidošana.

Asociācija aicina arī citus finanšu pakalpojumu tirgus dalībniekus ievērot šo politiku.

Dokumentā noteikts, ka Asociācijas padome rīkojas Asociācijas statūtos noteiktā kārtībā, lai nodrošinātu politikas un vadlīniju ievērošanu, ja tiek konstatēti tās neievērošanas gadījumi.

Politikā noteikto principu efektīvai ieviešanai Asociācijas padome ir apstiprinājusi šādas vadlīnijas:

1. Asociācijas vadlīnijas OFAC sankciju ievērošanā:
 - vadlīniju vispārējais princips ir OFAC sankciju pilnīga ievērošana ASV dolāros un jebkurā citā valūtā;
 - vadlīnijās noteikta iespēja izmantot “ievēro vai paskaidro” principu, pielietot izņēmumus no šī vispārējā principa (piemēram, šādi izņēmumi var būt pamatoti un dokumentēti finanšu institūcijas grupas iekšējos noteikumos).
2. Asociācijas vadlīnijas par paaugstināta riska jurisdikcijām:
 - vadlīnijas nosaka, ka finanšu institūcijas nesadarbojas ar FATF noteiktajām augsta riska jurisdikcijām (*High-Risk and Non-Cooperative Jurisdictions*);
 - īpašu piesardzību finanšu institūcijas ievēro arī sadarbībā ar citām jurisdikcijām, kam dažādos starptautiski atzītos sarakstos ir augsta riska rangs.
3. Asociācijas informācijas apmaiņas pamatprincipi starp finanšu institūcijām saistībā ar NILLTFNL piemērošanu:
 - pamatprincipi nosaka, ka informācijai, ar kuru apmainās finanšu institūcijas saistībā ar NILLTF riskiem, jābūt aktuālai, precīzai un patiesai;
 - finanšu institūcijām iegūtā informācija ir jādokumentē, un tā nevar būt par automātisku pamatu, lai nesadarbotos ar klientu vai iespējamo klientu.

4. Asociācijas pretkorupcijas politika un politiskās darbības ierobežojumi:
 - politika nosaka, ka Finanšu institūcijas apņemas nodrošināt pilnīgu neiecietību pret korupciju un ierobežojumus politisko partiju finansiālai atbalstīšanai;
 - Finanšu institūcijas izveido trauksmes cēlāju kanālu un nosaka dāvanu pieļaujamo vērtību sliekšni, nepiedalās biznesa izklaidē, kā arī var ieviest *Zero-gift policy*;
 - finanšu institūcijas nosaka īpašas piesardzības pieeju ārvalstu politiski nozīmīgu personu apkalpošanai;
 - finanšu institūcijas apzinās publiskos iepirkumus kā paaugstināta korupcijas riska jomu.

5. Asociācijas vadlīnijas neatkarīgai ārējai finanšu institūcijas AML/CFT programmas pārbaudei:
 - vadlīnijas precizē prasības, kas izvirzāmas pārbaudes veicēja kvalifikācijai un pārbaucēju tvēruma noteikšanai;
 - efektīvākai pārbaucēju plānošanai un norisei vadlīnijas iesaka finanšu institūcijām laicīgi informēt FKTK par pārbaudes veicēju un pārbaudes tvērumu;
 - vadlīnijas paredz pārbaudē konstatēto trūkumu novēršanas plāna apstiprināšanu finanšu institūcijas valdē un padomes informēšanu par to.

LATVIJAS FINANŠU NOZARES ASOCIĀCIJAS

NOZIEDZĪGI

IEGŪTU LĪDZEKĻU

LEGALIZĀCIJAS UN TERORISMA

FINANSĒŠANAS NOVĒRŠANAS,

KĀ ARĪ STARPTAUTISKO UN

NACIONĀLO SANKCIJU PIEMĒROŠANAS

POLITIKA

PIEMĒROŠANAS POLITIKA

IEVADS

1. Asociācijas politikas mērķis ir noteikt Asociācijas biedriem standartus AML/CFT jomā.
2. Politika ir rekomendējoša, to brīvprātīgi ievēro visi Asociācijas biedri. Politikā termins "Finanšu institūcija" apzīmē Asociācijas biedru vai asociēto biedru. Asociācijas asociētie biedri politiku ievēro tādā apmērā, kas nepieciešams to darbībai raksturīgo AML/CFT risku pilnīgai pārvaldīšanai. Asociācija aicina ievērot šo politiku arī citus finanšu pakalpojumu tirgus dalībniekus, kas nav Asociācijas biedri.
3. Finanšu institūcijas stiprina cīņu pret globālo un lokālo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu. Finanšu institūcijas apzinās savu nozīmi šajā cīņā, tāpēc, apstiprinot šo politiku, apliecina savu vienošanos par AML/CFT augstāko standartu ieviešanu un ievērošanu savā ikdienas darbā.
4. Finanšu institūcijām ir tiesības savā darbībā ievērot stingrākus riska pārvaldības standartus, nekā noteikts šajā politikā.
5. Latvijas finanšu sektora attīstībai un eksportspējīgu finanšu pakalpojumu veicināšanai ir būtiska Latvijas finanšu tirgus augstas reputācijas veidošana un saglabāšana attiecībā uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas regulējuma un starptautiskās labākās finanšu institūciju prakses ievērošanu.
6. Asociācija sadarbībā ar valsts un nevalstiskā sektora partneriem mērķtiecīgi uzlabo uzņēmējdarbības un finanšu pakalpojumu sniegšanas vidi Latvijā. Ņemot vērā minēto, Asociācijas būtisks darbības virziens ir, sadarbojoties ar Latvijas un ārvalstu, īpaši ES, Eiropas Ekonomiskās zonas un ASV valsts iestādēm un finanšu institūcijām, pastāvīgi pilnveidot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas politiku un procedūras, izstrādājot Asociācijas rekomendācijas un veicinot atbilstošu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas atbilstības politiku un procedūru īstenošanu Finanšu institūcijās.
7. Politika papildina Finanšu institūciju sociālo hartu, detalizējot Finanšu institūciju nostāju biznesa ētikas un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jautājumos.
8. Asociācijai ir aktīva loma šīs politikas īstenošanā, tajā skaitā nodrošinot atbalstu politikā noteikto principu piemērošanā, kā arī nepieciešamo pašregulācijas instrumentu apstiprināšanā un īstenošanā.
9. Finanšu institūcijas sniedz Asociācijai ziņojumus un kopsavilkumus par to atbilstību politikai un tās īstenošanai izdotajām Asociācijas vadlīnijām, kas minētas politikas 20. punktā, lai Asociācija varētu laikus apkopot un sniegt pamatotu informāciju visām ieinteresētām pusēm.

RISKU KULTŪRA

10. Nulles tolerance¹ attiecībā uz normatīvo aktu tīšiem pārkāpumiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma finansēšanas novēršanas, starptautisko, nacionālo un eksteritoriālo sankciju ievērošanas jomā veido pamatu sekmīgai cīņai ar globālo un lokālo naudas atmazgāšanu un terorisma finansēšanu. Finanšu institūcijas nepieļauj atkāpes no normatīvo aktu prasībām. Vienlaicīgi Finanšu institūcijas apzinās, ka vienmēr pastāv normatīvo aktu interpretācijas risks.
11. Finanšu institūcijas apzinās, ka strauji augošās industrijās vienmēr būs nepilnīgi regulētas jomas vai pelēkās zonas, līdz ar to Finanšu institūcijas pastāvīgi un proaktīvi atjaunina un stiprina savas atbildības politikas un procedūras, pamatojoties uz korporatīvām vērtībām un ētikas principiem, izvērtējot visus riskus, tajā skaitā arī jomās, kurās nav normatīvā regulējuma.
12. Finanšu institūcijas pilnībā respektē valsts un īpaši finanšu nozares uzraudzības un kontroles iestāžu centienus cīņā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu, atzīstot to noteiktās prasības par minimālo standartu, ko apņemas ievērot ikdienas darbā.
13. Lai sekmētu kopīgos centienus cīņā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu, Finanšu institūcijas aktīvi sadarbojas ar visām ieinteresētajām pusēm, tajā skaitā valsts pārvaldes institūcijām un tiesību aizsardzības iestādēm.
14. Nosakot un dokumentējot korporatīvās vērtības, Finanšu institūcijas apzinās savu nozīmi tautsaimniecībā. Tā kā šo nozīmīgo lomu sekmīgi var pildīt tikai attīstīts un uzticams finanšu sektors, Finanšu institūcijas pastāvīgi uztur augstus profesionālās rīcības un ētikas standartus, ievērojot, ka finanšu institūcijas ir pakļautas augstam noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riskam.
15. Pieņemot lēmumu, Finanšu institūciju padomes locekļi, valdes locekļi, struktūrvienību vadītāji un citi darbinieki vērtē ne tikai lēmuma mantisko ienesīgumu, bet primāri tā atbilstību normatīvajiem aktiem, augstiem ētikas standartiem un to, vai lēmums nenonāk pretrunā ar visas finanšu nozares un sabiedrības interesēm.
16. Īpaši svarīgi, lai augstie ētikas standarti ierobežotu jebkādu prettiesisku darbību un netiktu pieļauta “apzinātas neredzēšanas”² situācija, neatkarīgi no tā, kur tā tiek veikta.

1 Nulles tolerance – Finanšu institūcijas, izpildot AML/CFT jomā darbību regulējošos likumus, citus tiesību aktus, kā arī ar to darbību saistītos pašregulējošo institūciju noteiktos standartus (piemēram, Finanšu institūciju sociālo hartu, Asociācijas vadlīnijas), profesionālās rīcības un ētikas kodeksus un citus AML/CFT jomā pieņemtus labākās prakses standartus, nepiemēro pieļaujamus riska limitus, kas izteikti monetārā formā (piemēram, pieļaujamais soda naudas apmērs).

2 Situācija, kad persona cenšas izvairīties no civiltiesiskās vai kriminālatbildības par nelikumīgu rīcību, apzināti ignorējot sev zināmus faktus, kas to padara atbildīgu.

NORMATĪVO AKTU UN STANDARTU PIEMĒROŠANA

17. Finanšu institūcijas ievēro atbilstības likumus, noteikumus un standartus³, tajā skaitā nozares pašregulējošo dokumentu prasības.
18. Finanšu institūcijas savā darbībā atzīst un ņem vērā arī citu ar to darbību saistīto valstu, tajā skaitā ASV, normatīvo aktu principus AML/CFT jomā, ciktāl tie nav pretrunā ar ES tiesību aktu vai Latvijas normatīvo aktu prasībām.
19. Finanšu institūcijas ievēro šādus starptautiskus standartus un labākās prakses vadlīnijas:
 - 19.1. FATF rekomendācijas;
 - 19.2. Bāzeles Banku uzraudzības komitejas vadlīnijas;
 - 19.3. *Wolfsberg* grupas vadlīnijas.
20. Lai īstenotu politiku, Finanšu institūcijas ievēro šādas Asociācijas apstiprinātas vadlīnijas:
 - 20.1. Asociācijas vadlīnijas OFAC sankciju ievērošanā;
 - 20.2. Asociācijas vadlīnijas par paaugstināta riska jurisdikcijām;
 - 20.3. Asociācijas informācijas apmaiņas pamatprincipus starp finanšu institūcijām saistībā ar NILLTFNL piemērošanu;
 - 20.4. Asociācijas pretkorupcijas politiku un politiskās darbības ierobežojumus;
 - 20.5. Asociācijas vadlīnijas neatkarīgai ārējai finanšu institūcijas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas, kā arī starptautisko un nacionālo sankciju ievērošanas politiku un procedūru pārbaudei.

3 Atbilstības likumi, noteikumi un standarti (*compliance laws, rules and standards*) – Finanšu institūcijas darbību regulējošie likumi un citi tiesību akti, ar Finanšu institūcijas darbību saistītie pašregulējošo institūciju noteiktie standarti, profesionālās rīcības un ētikas kodeksi un citi ar Finanšu institūcijas darbību saistīti labākās prakses standarti.

ATBILSTĪBAS POLITIKAS UN PROCEDŪRAS

21. Finanšu institūcijas nodrošina, ka NILLTF riska pārvaldības politikas un procedūras (atbilstības programma) ir atbilstošas un pietiekamas to darbībai un riskiem. Formāla normatīvo aktu pilnīga izpilde negarantē, ka atbilstības politikas un procedūras ir piemērotas un pietiekamas.
22. Finanšu institūcijas regulāri nodrošina tām piemītošo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku, kā arī starptautisko, nacionālo un eksteritoriālo sankciju risku visaptverošu novērtējumu. Papildus neatkarīgām atbilstības pārbaudēm Finanšu institūcijas regulāri veic un dokumentē stresa testus un to politiku un procedūru kvalitātes apliecinājuma pārbaudes.
23. Ievērojot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riska, starptautisko, nacionālo un eksteritoriālo sankciju riska visaptverošas izvērtēšanas rezultātus, Finanšu institūcijas izveido atbilstošu iekšējās kontroles sistēmu.
24. Finanšu institūcijas apzinās, ka normatīvajos aktos noteiktie iekšējās kontroles sistēmas elementi var būt nepietiekami un paredz tikai minimālās prasības, tāpēc atbilstošu iekšējās kontroles sistēmu būtiski veidot, pamatojoties uz visaptveroša risku novērtējuma rezultātiem.
25. Finanšu institūcijas darbības integritātes nodrošināšanai un NILLTF riska pārvaldībai nodrošina speciālu personālu⁴ (turpmāk – Atbildīgā amatpersona).
26. Finanšu institūcijas Atbildīgās amatpersonas amatā ieceļ tikai augsti kvalificētus ekspertus, kuri atbilst formālajām pieredzes un kvalifikācijas prasībām⁵, kā arī spēj nodrošināt augstus ētikas standartus savu lēmumu pieņemšanā un ir to apliecinājuši iepriekšējā darbībā.
27. Finanšu institūcijas nepieļauj interešu konflikta situācijas, tajā skaitā *nepotismu*, ieceļot Atbildīgās amatpersonas.
28. Apzinoties riskus un globālo politisko situāciju, Finanšu institūcijas nodrošina, ka tiek izveidota speciāla Atbildīgās amatpersonas kategorija – par sankciju prasību ievērošanu atbildīgais darbinieks (*Sanctions Officer*).
29. Ja darījumi rada aizdomas par pašu darījumu vai klientu sakrītību (atbilstību) ar starptautiskajām, nacionālajām vai eksteritoriālajām sankcijām, Finanšu institūcijas veic padziļinātu izpēti un savus lēmumus balsta uz piesardzības principu – tas nozīmē, ka darījumi netiek izpildīti, ja nav iespējams veikt pietiekamu apstākļu noskaidrošanu un izpēti, tādējādi novēršot radušās aizdomas. Finanšu institūcijas nesoda darbiniekus, kas pēc konsultācijām ar Atbildīgo amatpersonu nolemj neslēgt darījumu vai nesniegt finanšu pakalpojumu, jo pastāv pamatotas šaubas par iespējamu sankciju pārkāpumu.
30. Lai nodrošinātu darbības atbilstību politikā definētajiem principiem, Finanšu institūcijas regulāri nodrošina neatkarīgas ārējās pārbaudes. Asociācijas neatkarīgu ārējo pārbaudžu vadlīnijās ir precizētas prasības attiecībā uz to veicējiem un tvērumu.

4 Par NILLTF novēršanas likuma prasību ievērošanu atbildīgais Finanšu institūcijas valdes loceklis un par NILLTF novēršanas likuma prasību ievērošanu atbildīgie Finanšu institūcijas darbinieki (*AML/CFT Officer, MLR Officer, Sanctions Officer*, leksšie auditori (*Internal Auditors*), kuri specializējas AML/CFT jomā utt.).

5 Piemēram, CAMS vai līdzvērtīgs starptautiski atzīts sertifikāts.

SADARBĪBA AR SPECIFISKIEM KLIENTU SEGMENTIEM

31. Finanšu institūcijas apzinās, ka uzņēmumi, kuri:
- 31.1. sniedz starpniecības pakalpojumus maksājumu un norēķinu veikšanā, un kuri neietilpst vienā uzņēmumu grupā ar reālu saimniecisko darbību praktizējošu uzņēmumu (kurš veido saimnieciskās darbības veidam atbilstošu ekonomisko vērtību un iesniedz kompetentajām iestādēm finanšu pārskatus);
 - 31.2. savā darbībā pamatā izmanto elektronisko naudu vai virtuālās valūtas;
 - 31.3. pamatā darbojas, izmantojot neregulētas norēķinu sistēmas, un kuri nav licencētas un uzraudzītas kredītiestādes, maksājumu pakalpojumu sniedzēji vai elektroniskās naudas iestādes,
- pakļauj Latvijas finanšu institūciju sektoru nesamērīgam riskam. Šāda veida uzņēmumi faktiski veido alternatīvu maksājumu pakalpojumu industriju, kas ligzdo⁶ Finanšu institūcijās.
32. Finanšu institūcijas apzinās, ka uzņēmumi, kam nav saistības ar reālu saimniecisko darbību vai kas neveido saimnieciskās darbības veidam atbilstošu ekonomisko vērtību, pakļauj Latvijas finanšu institūciju sektoru augstam riskam, un tāpēc Finanšu institūcijas nesadarbojas ar šādiem klientiem – čaulas veidojumiem (*shell companies*). Reālu saimniecisko darbību raksturo tiesiski un ekonomiski pamatoti darījumi, kuri atbilst šādām pazīmēm:
- 32.1. klientam ir darījumu partneri, par kuriem ir dokumentēta vai publiski pieejama informācija, kas skaidri raksturo to darbības mērķi, piemēram, preču darījums ir ar zināmu preču ražotāju vai izplatītāju;
 - 32.2. darījumu attaisnojošie dokumenti nerada aizdomas, ka darījums ir fiktīvs, tajā skaitā, piemēram:
 - 32.2.1. preču darījumos – pārvadājumu, uzglabāšanas, izcelsmes vai kvalitātes pārbaudes dokumentos norādīti darījumu partneri, par kuriem ir publiski pieejama informācija;
 - 32.2.2. par klienta aktīviem ir īpašuma tiesības apliecinošie dokumenti vai izraksti no reģistriem, kam ir publiska ticamība.

6 Ligzdošana – neregistrēta maksājumu pakalpojumu sniegšana, piekļūstot maksājumu sistēmām caur finanšu institūcijas maksājumu pakalpojumiem.

33. Finanšu institūcijas nesniedz pakalpojumus klientiem, kuri izveidoti un darbojas, lai izvairītos no nodokļu nomaksas.
34. Finanšu institūcijas apzinās, ka tā sauktie čaulas veidojumi, kas ir saistīti ar reālu saimniecisko darbību, bet kuriem piemīt citas čaulas veidojuma pazīmes, rada augstu risku, tāpēc sadarbība ar tiem ir iespējama, veicot papildu klientu izpēti un darbības uzraudzības pasākumus. Papildu klientu izpēti un darbības uzraudzības pasākumus izpilda, piemēram:
 - 34.1. iegūstot gada finanšu pārskatu par to darbību;
 - 34.2. pienācīgi dokumentējot, ka tie ir meitas uzņēmumi vai ietilpst vienā grupā ar uzņēmumiem, kas nav čaulas veidojumi, un to finanšu rādītāji tiek iekļauti mātes uzņēmumu konsolidētajos finanšu pārskatos;
 - 34.3. pienācīgi dokumentējot, ka tie pieder fiziskām personām un to darbība tiek atspoguļota šo fizisko personu nodokļu deklarācijās;
 - 34.4. pienācīgi dokumentējot to reālo saimniecisko darbību, atbilstošos gadījumos veicot nepieciešamos pasākumus, lai pārliecinātos, ka klientu saimnieciskā darbība vai darījumi netiek veikti, izvairoties no nodokļu nomaksas.
35. Lai nodrošinātu 31. līdz 34. punkta izpildi, Finanšu institūcijas izveido un uztur atbilstošus, pienācīgi automatizētus darījumu kontroles procesus, kā arī nodrošina regulāru un piemērotu darbinieku apmācību. Darījumu kontroles procesi nodrošina, ka Finanšu institūciju darbinieki nesniedz konsultācijas un nesagatavo dokumentus klientiem tādām darbībām, kas vērstas, lai izvairītos no atbilstības prasību izpildes vai nodokļu nomaksas.

ZIŅOŠANA PAR PĀRKĀPUMIEM UN SANKCIJAS

36. Finanšu institūcijas izstrādā trauksmes cēlēju (*whistleblowing*) politiku un procedūru kā atsevišķu dokumentu vai cita dokumenta sastāvdaļu. Informāciju par to norāda arī savā mājaslapā internetā. Finanšu institūcijas arī apņemas nodrošināt saviem darbiniekiem vai ārpakalpojumu sniedzējiem iespēju anonīmi ziņot attiecīgajai finanšu institūcijai vai Asociācijai par nopietniem pārkāpumiem⁷ tostarp tādiem, kuros varētu būt iesaistīta finanšu institūcijas augstākā vadība. Ikviens Finanšu institūcija nodrošina darbiniekiem iespēju celt trauksmi, izmantojot Finanšu institūcijas iekšējos trauksmes cēlāja kanālus.
37. Finanšu institūcijas nodrošina papildu atturēšanas mehānismu, ieviešot ārēju trauksmes cēlāju kanālu uz speciālu Asociācijas e-pasta adresi: whistle@financelatvia.eu.
38. Asociācija garantē trauksmes cēlāja konfidencialitāti, kā arī, ja nepieciešams, aicina, ziņot anonīmi⁸. Asociācija norāda, ka trauksmes cēlājam nav tiesību izpaust Asociācijai neizpaužamās ziņas par klientu vai tā darījumiem.
39. Saņemot trauksmes cēlāja ziņojumu, Asociācijas valde izvērtē apstākļus un, ja nepieciešams, veic pasākumus, kas varētu sekmēt negodprātīgas rīcības un pārkāpumu pārtraukšanu.
40. Finanšu institūcijas informē un apmāca darbiniekus par trauksmes celšanas iespējām, kā arī iedrošina tās izmantot.
41. Finanšu institūcijas nepieļauj negodprātīgu rīcību un pārkāpumus, tajā skaitā atkāpes no šajā politikā noteiktajiem principiem. Lai gan politika ir rekomendējoša un Finanšu institūcijas apņēmušās to ievērot labprātīgi, ir svarīgi, ka politikā ietvertie principi tiek ievēroti visās Finanšu institūcijās, tādējādi stiprinot Finanšu institūciju reputāciju un uzticamību. Ja Finanšu institūcija neievēro šajā politikā noteikto, Asociācijas padome rīkojas Asociācijas Statūtos noteiktajā kārtībā.

NOSLĒGUMA JAUTĀJUMS

41. Finanšu institūcijas nodrošina politikas ievērošanu, veicot papildinājumus Finanšu institūcijas iekšējās kontroles sistēmās, un, ja nepieciešams, nosaka pārejas noteikumus šīs politikas ieviešanai, tajā skaitā darījumu attiecību izbeigšanai ar politikā noteiktajiem klientu veidiem.

7 Finanšu institūcijas savās trauksmes cēlāju politikās definē negodīgas rīcības un pārkāpumu kritērijus, par kuriem var sniegt ziņas, izmantojot trauksmes cēlāju kanālus.

8 Ieteikumus anonīmai ziņošanai var apskatīt, piemēram, "Korupcijas upura rokasgrāmatā", pieejama: http://delna.lv/wp-content/uploads/2014/12/delna_rokasgramata_081214_apskate.pdf.

**LATVIJAS FINANŠU
NOZARES ASOCIĀCIJAS**

**VADLĪNIJAS OFAC
SANKCIJU IEVĒROŠANĀ**

1. Finanšu institūciju darbības mērķis ir sadarbībā ar valsts un nevalstiskā sektora partneriem mērķtiecīgi uzlabot uzņēmējdarbības un finanšu sektora darbības vidi Latvijā.
2. Latvija kā Apvienoto Nāciju Organizācijas un ES dalībvalsts ir uzņēmusies pienākumu nodrošināt šo starptautisko organizāciju noteikto ekonomisko sankciju ievērošanu un izpildi savā jurisdikcijā, un drošas un stabilas finanšu sistēmas attīstībai Latvijā tieši Finanšu institūcijām ir būtiska nozīme šo starptautisko saistību izpildē.
3. Ņemot vērā vadlīniju 1. un 2. punktā minēto, viens no Finanšu institūciju darbības virzieniem ir ievērot starptautisko, nacionālo un arī eksteritoriālo sankciju režīma pastāvīgu pilnveidi, sadarbojoties ar Latvijas, ES un ASV valsts iestādēm un finanšu institūcijām, izstrādājot Asociācijas vadlīnijas un veicinot augstākajiem standartiem atbilstošu darbības pamatprincipu, sevišķi principa "Zini savu klientu" īstenošanu Finanšu institūcijās.
4. Latvijas finanšu sektora attīstībai un eksportspējīgu finanšu pakalpojumu veicināšanai citu faktoru starpā nozīmīga ir Finanšu institūciju raita un nepastarpināta sadarbība ar ASV finanšu tirgus dalībniekiem un korespondentbankām. Šādai sekmīgai un ilgtspējīgai sadarbībai būtiska ir ierobežojumu, ko ASV finanšu tirgus dalībniekiem uzliek ASV Valsts kases (*U.S. Department of the Treasury*) un OFAC noteiktās sankciju programmas ievērošana.
5. OFAC sankciju programmas aptver vairākas sankciju kategorijas, kas ir vērstas pret:
 - 5.1. konkrētām valstīm;
 - 5.2. konkrētām personām, kas ir izveidotas vai darbojas šīm sankcijām pakļauto valstu interesēs;
 - 5.3. konkrētām personām, kas ir identificētas kā ASV noteikto sankciju pārkāpējas;
 - 5.4. personām un organizācijām, kas ir saistītas ar starptautisko noziedzību.
6. OFAC sankciju ievērošana stiprinās Finanšu institūciju uzticamību un mazinās Finanšu institūciju reputācijas risku iestāšanās iespējamību, tādējādi uzlabojot Latvijas finanšu pakalpojumu sektora starptautisko reputāciju.
7. Finanšu institūcijas savā darbībā ievēro OFAC sankcijās noteiktos aizliegumus un nepieļauj tādu darījumu izpildi, kas ir pretrunā ar šiem aizliegumiem, ja tas atbilst Latvijai vai Finanšu institūcijai saistošiem normatīvajiem aktiem¹.

1 Piemēram: Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likums un 1996. gada 22. novembra Padomes Regula (EK) Nr. 2271/96, ar ko paredz aizsardzību pret trešās valsts pieņemtu tiesību aktu eksteritoriālas piemērošanas sekām un no tiem izrietošām vai ar tiem pamatotām darbībām, kas aizliedz ES nodibinātām juridiskām personām izpildīt noteiktas ASV pieņemtas sankciju programmas pret Kubu, Irānu un Lībiju.

8. Finanšu institūcijas pilda OFAC sankcijas saskaņā ar “ievēro vai paskaidro” (*comply or explain*) principu, proti, Finanšu institūcijas vai nu pilnībā piemēro OFAC sankciju izpildi, vai paskaidro (dokumentē) OFAC sankciju neizpildes apstākļus un iemeslus.
9. Atbilstoši vadlīniju 8. punkta principam Finanšu institūcijas piemēro OFAC sankciju izpildi gan attiecībā uz darījumiem un finanšu pakalpojumiem ASV dolāros, gan jebkurā citā valūtā.
10. Finanšu institūcijas iegulda visus nepieciešamos līdzekļus, lai laikus varētu novērst šķēršļus, kas kavē OFAC sankciju izpildi.
11. Finanšu institūcijas nodrošina, lai to iekšējās kontroles sistēma būtu pietiekama un piemērota OFAC sankciju ievērošanai.
12. Asociācija organizē regulāras Finanšu institūciju darbinieku apmācības par OFAC sankciju piemērošanas aspektiem un rīko informatīvus pasākumus sabiedrības informēšanai par Finanšu institūciju pienākumiem, kas saistīti ar šīm vadlīnijām.
13. Atbilstoši vadlīniju 8. punktā minētajam principam atkāpes no OFAC sankciju piemērošanas ir pieļaujamas, pamatojoties uz 1996. gada 22. novembra Padomes Regulu (EK) Nr. 2271/96, ar ko paredz aizsardzību pret trešās valsts pieņemtu tiesību aktu eksteritoriālas piemērošanas sekām un no tiem izrietošām vai ar tiem pamatotām darbībām un, ja tas ir atbilstoši ASV spēkā esošiem izņēmumiem no sankciju programmu tvēruma.
14. Atkāpes no OFAC sankciju piemērošanas nav piemērojamas, ja darījums ir ASV dolāros vai skar ASV teritoriālo jurisdikciju.

**LATVIJAS FINANŠU
NOZARES ASOCIĀCIJAS**

**VADLĪNIJAS PAR
PAAUGSTINĀTA RISKĀ
JURISDIKCIJĀM**

1. Finanšu institūcijas apņemas ievērot Asociācijas Vadlīnijās par paaugstināta riska jurisdikcijām (turpmāk – Vadlīnijas) noteiktos sadarbības ierobežojumus ar valstīm vai jurisdikcijām, kurām piemīt paaugstināts AML/CFT risks.
2. Finanšu institūcijas vienlaikus izprot Latvijā saistošo normatīvo aktu prasības, tajā skaitā Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likumu un 1996. gada 22. novembra Padomes regulu (EK) Nr. 2271/96, ar ko paredz aizsardzību pret trešās valsts pieņemtu tiesību aktu eksteritoriālas piemērošanas sekām un no tiem izrietošām vai ar tiem pamatotām darbībām¹, kas aizliedz ES nodibinātām juridiskām personām izpildīt noteiktas ASV pieņemto sankciju programmas pret Kubu, Irānu un Lībiju.
3. Asociācija nodrošina, lai, izpildot Vadlīnijas, netiktu pieļauti Konkurences likuma vai ES tiesību normu konkurences tiesību jomā pārkāpumi. Asociācijas Vadlīniju iniciatīva saskaņota ar Konkurences padomi.
4. Sadarbība ar jurisdikcijām, kurās ir būtiski trūkumi AML/CFT jomā² vai kurām noteiktas starptautiskas, nacionālas vai eksteritoriālas sankcijas, rada nozīmīgus atbilstības riskus kredītiestādēm. Finanšu institūcijas apzinās, ka darījumu pastāvīga kontrole, kas ir būtiska šī riska mazināšanas metode, ne vienmēr ir pietiekami efektīva.
5. Apzinoties šo risku, Finanšu institūcijas nesniegs finanšu pakalpojumus juridiskām un fiziskām personām, kuras Finanšu darbības darba grupa FATF noteikusi par augsta riska jurisdikcijām vai tādām, kas nesadarbojas (*High-risk and Non-Cooperative Jurisdictions*).
6. Finanšu institūcija, veicot valsts vai jurisdikciju riska izvērtējumu un lemjot par sadarbību ar klientu, īpašu piesardzību attiecina arī uz citām Vadlīniju 5. punktā nenorādītām valstīm un jurisdikcijām, kurās ir būtiskas nepilnības AML/CFT jomā, un kuras dažādos starptautiski atzītos publiskos vai komerciāli veidotos un uzturētajos sarakstos atrodas riskantākajā ranga daļā.
7. Sadarbības ierobežojumi neattiecas uz maksājumu kontu ar pamatfunkcijām, kas nepieciešams, piemēram, fiziskām personām, kuras ES ir ieguvušas bēgļa vai patvēruma meklētāja statusu vai citādi likumīgi uzturas ES.
8. Esošajiem Finanšu institūciju klientiem, kuri reģistrēti Vadlīniju 5. punktā norādītajās valstīs un jurisdikcijās, Finanšu institūcijas nosaka saprātīgus pārejas periodus jau uzsāktu darījumu attiecību izbeigšanai.

1 Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, L 309, 29.11.1996., 1. – 6. lpp.

2 *High-risk and non-cooperative jurisdictions*. Pieejams: <http://www.fatf-gafi.org/countries/#high-risk>.

**LATVIJAS FINANŠU
NOZARES ASOCIĀCIJAS**

**INFORMĀCIJAS APMAIŅAS
PAMATPRINCIPI STARP
FINANŠU INSTITŪCIJĀM
SAISTĪBĀ AR NILLTFNL
PIEMĒROŠANU**

1. Finanšu institūcijas, kas atbilst NILLTFNL sniegtajai kredītiestādes definīcijai, pamatojoties uz NILLTFNL 44. panta otro un ceturto daļu, regulāri un konsekventi apmainās ar informāciju par klientiem, ar kuriem izbeigtas darījuma attiecības vai atteikts tās uzsākt sakarā ar NILLTF risku (*private – private information sharing*).
2. Finanšu institūcijas ņem vērā šādus galvenos principus un labo praksi:
 - 2.1. sniedz, patiesu un precīzu informāciju, kā arī nodrošina tās aktualizāciju;
 - 2.2. apmainās tikai ar informāciju, kas ir saistīta ar NILLTF riskiem;
 - 2.3. saņemto informāciju izmanto savās kontroles sistēmās atbilstoši to definētajām procedūrām;
 - 2.4. dokumentē informācijas izmantošanu tā klienta, kuru skar saņemtā informācija, izpētē;
 - 2.5. saņemto informāciju neizmanto kā automātisku pamatu, lai nesadarbotos ar klientu vai iespējamo klientu.
3. Ja klients atteicies aizpildīt vai iesniegt kādu dokumentu, kas nepieciešams NILLTFNL prasību izpildei, vai valsts ar normatīvā akta starpniecību vai finanšu institūcija pieņēmusi lēmumu neuzņemties noteikta veida riskus (klientus), finanšu institūcijas ar informāciju par attiecīgajām personām saskaņā ar NILLTFNL 44. panta otro un ceturto daļu neapmainās, ja nav aizdomas par iespējamo NILLTF.
4. Finanšu institūcija sniedz tādu informāciju, lai saskaņā ar NILLTFNL noteikto varētu identificēt personu, par kuru notiek informācijas apmaiņa, kā arī argumentētu un īsu pamatojumu par NILLTF risku, kas konkrētajā gadījumā bija par pamatu sadarbības neuzsākšanai vai pārtraukšanai.
5. Finanšu institūcija norāda arī ar klientu saistītās personas – patiesā labuma guvējus, pilnvarotās personas vai citas ar klientu saistītās personas, ja viņu loma ir nozīmīga NILLTF riskam konkrētajā gadījumā (norādot to pamatojumā).
6. Informāciju strukturē pārskatāmi. Informācijas apmaiņa notiek elektroniskā veidā, izmantojot šifrētu drošības risinājumu, kas nodrošina FKTK normatīvo aktu prasības. Finanšu institūcijas informācijas nosūtīšanai var izmantot arī automatizētus risinājumus.
7. Informācijas apmaiņa notiek regulāri un konsekventi saskaņā ar šo vadlīniju 2. punktu (bez selektīvas pieejas). Finanšu institūcijas var prasīt sniegt papildu informāciju, izmantojot 6. punktā paredzēto veidu. Atbildi uz individuālu pieprasījumu sniedz pēc iespējas īsākā laikā.
8. Apmaiņas adresu sarakstu un, ja nepieciešams, informācijas apmaiņas formas, saziņā ar finanšu institūcijām uztur Asociācija. Izpildot šo uzdevumu, Asociācija nav tiesīga apstrādāt personas datus.

9. Finanšu institūcija nosaka vienu vai vairākus darbiniekus, kuri ir tiesīgi veikt attiecīgās informācijas apmaiņu vai iepazīties ar to, un nodrošina, ka viņu kompetence un atbildības līmenis ir pietiekams, tostarp personas datu aizsardzības jautājumos.
10. Saņemto informāciju izmanto tikai NILLTF risku pārvaldībai. Saņemto informāciju un ziņas par informācijas nosūtīšanas faktu glabā laiku, kamēr finanšu institūcija uztur darījuma attiecības ar klientu, par kuru saņemta informācija saskaņā ar NILLTFNL 44. panta otro un ceturto daļu. Ja ar klientu izbeidz darījuma attiecības vai veic gadījuma rakstura darījumu, informāciju glabā laiku, kāds pēc darījuma attiecību izbeigšanas vai gadījuma rakstura darījuma NILLTFNL noteikts attiecībā uz klienta izpētes informāciju.
11. Finanšu institūcija piesardzīgi izturas pret pieeju, ka ilgstoši tiktu glabāta informācija par fiziskajām personām, kas saņemta no citām finanšu institūcijām saskaņā ar NILLTFNL 44. panta otro un ceturto daļu un satur tādu personu datus, kas informācijas saņemšanas dienā nav finanšu institūcijas klienti vai ar šiem klientiem saistītās personas. Ja šādi dati tiek glabāti un finanšu institūcija ir dokumentējusi atbilstošu tiesisko pamatojumu, un attiecīgos datus nenodod izmantošanai ārpus Latvijas.
12. Ja finanšu institūcija, kas par konkrētu klientu ir sniegusi informāciju citām finanšu institūcijām saskaņā ar NILLTFNL 44. panta otro un ceturto daļu, iegūst citu informāciju, kas dod pamatu secināt, ka nosūtītā informācija bijusi kļūdaina, tā nekavējoties atsauc sniegto informāciju citām finanšu institūcijām šajā daļā.

**LATVIJAS FINANŠU
NOZARES ASOCIĀCIJAS**

**PRETKORUPCIJAS POLITIKA
UN POLITISKĀS DARBĪBAS
IEROBEŽOJUMI**

1. Apzinoties, ka Nacionālajā Noziedzīgi iegūtu līdzekļu un terorisma finansēšanas risku novērtēšanas ziņojumā kā viens no būtiskākajiem draudiem ir atzīta korupcija un kukuļošana, finanšu institūcijas apņemas nodrošināt pilnīgu neieciešību pret korupciju, proti, finanšu institūcijas pašas nepieļauj korupciju savā darbībā, kā arī netiek izmantotas finanšu darījumiem, kas saistīti ar korupciju, tai skaitā komerciālo korupciju.
2. Korupcija šo Vadlīniju izpratnē ir jebkādu labumu jebkurā formā piedāvāšana, pieņemšana, apsoltāšana vai nodošana tieši vai pastarpināti, lai ietekmētu Finanšu institūcijas vai to pārstāvoša darbinieka rīcību vai lēmumu (piemēram, komerciālā uzpirkšana, kukuļošana), Finanšu institūcijai labvēlīga lēmuma pieņemšanu vai iepriekšminētās darbības, ko veic pats klients un šajās darbībās tieši vai pastarpināti izmanto finanšu sektora sniegtos pakalpojumus vai iespējas (piemēram, neatļauta labuma saņemšanai vai nodošanai). Korupcija šo Vadlīniju izpratnē ir arī nelikumīga politisko partiju finansēšana.
3. Šīs Vadlīnijas attiecas uz Finanšu institūciju darbību Latvijas teritorijā un ārpus tās (filiāles, pārstāvniecības u.tml.) un nosaka trīs rīcības virzienus:
 - 3.1. principus Finanšu institūcijai kā komersantam (5. – 7. punkts);
 - 3.2. principus Finanšu institūcijai darbiniekiem (8. – 12. punkts);
 - 3.3. principus Finanšu institūcijai, veicot klientu izpēti un uzraudzību (13. – 16. punkts).
4. Šo vadlīniju 5., 6., 8., 9. un 11. punktā minētās politikas un procedūras apstiprina attiecīgās Finanšu institūcijas padome. Finanšu institūcijas padome apstiprina arī profesionālās uzvedības principus (ētikas kodekss), un attiecīgās politikas un procedūras var būt tā sastāvdaļa. Finanšu institūcijas padome tiek regulāri informēta par to izpildi, kā arī tiek nodrošināts, ka trauksmes cēlēji informāciju var nodot arī tieši padomei.
5. Finanšu institūcijas identificē korupcijas riskus un ņem tos vērā iekšējo procedūru izstrādē, uzrauga šo risku iestāšanās iespējamību, apmāca darbiniekus, lai viņi paši neveiktu koruptīvas darbības saistībā ar darba pienākumu izpildi un spētu identificēt iespējamus korupcijas gadījumus klientu darbībās. Finanšu institūcijas savā ikdienas komercdarbībā ievēro labākos korporatīvos standartus korupcijas nepieļaušanai.
6. Finanšu institūcijas ievēro politisko neitralitāti. Finanšu institūcijas neatkarīgi no tā, vai likums attiecīgajā valstī atļauj vai aizliedz juridiskām personām ziedot politiskajām partijām, pašas neziedo un citādi nedz tieši, nedz netieši finansiāli neatbalsta politiskās partijas. Finanšu institūcijas augstākā vadība (valde, padome un cita augstākā vadība Kredītiestāžu likuma izpratnē) neveic ziedojumus politiskajām partijām, lai iegūtu priekšrocības vai ietekmi politiskajā procesā, vai ietekmētu kāda lēmuma pieņemšanu.
7. Finanšu institūcijas apņemas sponsorēšanu neizmantojot darbībām, kas varētu negatīvi ietekmēt finanšu sektora reputāciju.
8. Finanšu institūcija, konstatējot darbinieka koruptīvu rīcību, to izmeklē un izskata finanšu institūcijas augstākās vadības līmenī, bez vilcināšanās par to informē atbildīgās valsts institūcijas saskaņā ar krimināltiesību normām, savu rīcību un pamatojumu dokumentējot.

9. Apzinoties, ka nesamērīgas un situācijai neatbilstošas dāvanas ir uzskatāmas par korupcijas veidu, Finanšu institūcijas ievieš atbilstošas politikas pieņemamu nebūtisku nefinansiālu labumu pieņemšanai, kas ietver dāvanu un citu labumu sniegšanas un saņemšanas principus un kārtību. Finanšu institūcijas apņemas nodrošināt, ka visos gadījumos, kad tiek sniegtas vai saņemtas dāvanas, netiek ietekmēta lēmumu pieņemšanas objektivitāte vai citādi radīts interešu konflikts.
10. Finanšu institūcijas atzīst, ka piedalīšanās klientu vai Finanšu institūcijas sadarbības partneru mārketinga un mācību pasākumos, kuru dalības izdevumus sedz klients vai sadarbības partneris un šos pasākumus neorganizē Asociācija, var kaitēt finanšu institūcijas objektivitātei un reputācijai. Finanšu institūcijas savās iekšējās politikās un procedūrās nosaka principus samērīgai dalībai šādos pasākumos. Šie principi ietver vismaz to, ka pasākumos var piedalīties, ja tas ir saistīts ar Finanšu institūcijas biznesu un nav tikai biznesa izklaide, kā arī netiek ietekmēta lēmumu pieņemšanas objektivitāte vai citādi radīts interešu konflikts.
11. Izstrādājot un ieviešot šīs politikas, Finanšu institūcijas nosaka maksimālo pieļaujamo vērtību (*vērtības sliekšnis*) dāvanu vai biznesa izklaides sniegšanai un saņemšanai, kā arī nosaka, ka naudas sniegšana vai saņemšana ir stingri aizliegta. Finanšu institūcijas var ieviest *Zero-Gift-Policy* politiku.
12. Finanšu institūcijas valsts un pašvaldību institūciju un publiskas personas kapitālsabiedrību amatpersonām un darbiniekiem nepasniež nekādas dāvanas vai par pamatu ņem dāvanas definīciju un to, kas nav uzskatāms par dāvanu, atbilstoši likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" noteiktajam.
13. Situācijās, kad finanšu institūcijas rīcībā esošā informācija liecina par klienta koruptīvu rīcību (tai skaitā gadījumos, kad nav viennozīmīgu pierādījumu), Finanšu institūcija izvēlas lielākās piesardzības scenāriju, lemjot par to, vai un kādi finanšu pakalpojumi klientam ir pieejami.
14. Finanšu institūcijas neaprobežojas tikai ar politiski nozīmīgas personas definīciju, bet ņem vērā arī citus riskus, lai noteiktu, vai persona, kura, lai arī formāli neatbilst politiski nozīmīgas personas definīcijai, tomēr, ņemot vērā viņas amata pienākumus, ir pakļauta korupcijas riskam un ir pastiprināti uzraugāma atbilstoši Finanšu institūcijas iekšējām procedūrām.
15. Finanšu institūcijas vismazāko šaubu gadījumā par korupciju vai personas labklājības izcelsmi neuzsāk un neuztur darījuma attiecības ar ārvalstu politiski nozīmīgām personām vai viņu ģimenes locekļiem, vai cieši saistītām personām neatkarīgi no tā, vai šīs personas deklarējušas savu pastāvīgo dzīvesvietu Eiropas Savienībā.

16. Ja pastāv kaut mazākās šaubas par klienta darījumu caurskatāmību, Finanšu institūcija var ierobežot finanšu pakalpojumu pieejamību, tostarp izbeigt darījuma attiecības ar klientu un ziņot normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, ja klienta veiktie darījumi liecina par iesaistīšanos koruptīvās darbībās (piemēram, lieli un neizskaidrojami skaidras naudas darījumi vai klienti, kuri piedalās publiskajos iepirkumos, vai valsts uzņēmumi, kas veic maksājumus čaulas veidojumiem vai ar pasūtītāja amatpersonām saistītām personām).

**LATVIJAS FINANŠU
NOZARES ASOCIĀCIJAS**

**VADLĪNIJAS NEATKARĪGAI
ĀRĒJAI FINANŠU INSTITŪCIJAS
NOZIEDZĪGI IEGŪTU LĪDZEKĻU
LEGALIZĀCIJAS UN TERORISMA
FINANSĒŠANAS NOVĒRŠANAS, KĀ ARĪ
STARPTAUTISKO UN NACIONĀLO
SANKCIJU IEVĒROŠANAS SISTĒMAS
PĀRBAUDE**

1. Vadlīnijas neatkarīgai ārējai finanšu institūcijas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas, kā arī starptautisko un nacionālo sankciju ievērošanas sistēmas pārbaudei (turpmāk – Vadlīnijas) nosaka principus, kā izvēlēties neatkarīgu ārēju pārbaudes veicēju, tā kvalifikāciju un pārbaudes tvērumu.
2. Vadlīniju mērķis ir veicināt Finanšu institūciju vienotu, savstarpēji salīdzināmu pieeju attiecībā uz FKTK 2016. gada 23. septembra normatīvo noteikumu Nr. 154 “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riska pārvaldīšanas normatīvie noteikumi” piemērošanu, nodrošinot neatkarīgas ārējās pārbaudes AML/CFT sistēmas jomā un vienlaikus sasniedzot augstus integritātes standartus.
3. Vadlīnijas detalizētāk atklāj Asociācijas AML/CFT politikā noteiktos principus, precizējot Finanšu institūciju nostāju attiecībā uz neatkarīgām ārējām pārbaudēm AML/CFT jomā.
4. Pārbaudes veicējs ir juridiska persona, kura atbilst vadlīnijās noteiktajiem kritērijiem.

NEATKARĪGA ĀRĒJĀ PĀRBAUDES VEICĒJA IZVĒLE

5. Neatkarības kritērijs ir ievērots, ja, izvēloties ārējo pārbaudes veicēju, Finanšu institūcija pārlicinās, ka nepastāv interešu konflikts.
6. Vērtējot pārbaudes veicēju – juridisku personu –, atsevišķi novērtē iespējamus interešu konfliktus attiecībā uz fiziskām personām (ekspertiem), kuras faktiski veiks pārbaudi, sniegs viedokli, izdarīs secinājumus un slēdzienus.
7. Uzskatāms, ka neatkarības kritēriji nav ievēroti, ja konstatē šādas konflikta situācijas, piemēram:
 - 7.1. pārbaudes veicējs ir ar Finanšu institūciju saistīta persona;
 - 7.2. samaksas nosacījumi ir atkarīgi no pārbaudes rezultāta;
 - 7.3. pēdējo 36 mēnešu laikā pārbaudes veicējs ir piedalījies Finanšu institūcijas AML/CFT iekšējās kontroles sistēmas ieviešanā, Finanšu institūcijas procedūru un politiku izstrādē, Finanšu institūcijas IT risinājumu izstrādē un kalibrācijā, testēšanā u.tml.
8. Interešu konflikta riska novērtējuma procesu dokumentē, tajā skaitā Finanšu institūcijas lūdz potenciālo pārbaudes veicēju rakstiski apliecināt faktu, ka pārbaudes veicēja rīcībā nav ziņas vai faktu, kas varētu radīt interešu konflikta situāciju. Finanšu institūcijas veic piesardzības pasākumus, lai pārlicinātos par pārbaudes veicēja rakstiskā apliecinājuma (deklarācijas) patiesumu.
9. Vērtējot interešu konflikta risku, Finanšu institūcijas atturas no situācijām, kuras var dažādi interpretēt un radīt aizdomas par pārbaudes veicēju objektivitāti un neatkarību.
10. Neviennozīmīgu situāciju gadījumā Finanšu institūcijas lūdz FKTK viedokli.

PĀRBAUDES VEICĒJA KVALIFIKĀCIJA

11. Kvalifikācijas kritērijus AML/CFT jomā vērtē gan individuāli, gan kolektīvi. Piemēram, attiecībā uz kolektīvām zināšanām, kad pārbaudes veicēji darbojas vismaz divu cilvēku komandā, viens var būt zvērināts revidents, otrs – sertificēts AML/CFT eksperts.
12. Nosakot pārbaudes veicēja kvalifikāciju pārbaudēm AML/CFT jomā, nepietiek konstatēt, ka pārbaudes veicējs ir, piemēram, zvērināts revidents vai zvērinātu revidentu sabiedrība, kas specializējusies finanšu pārskatu pārbaudēs. Pārbaudes veicējam ir jābūt pierādāmai pieredzei AML/CFT jomā. Vērtējot atbilstību AML/CFT IT sistēmu pārbaudēm, papildu AML/CFT kompetencei pārbaudes veicējiem kolektīvi ir jābūt pietiekamai un pierādāmai kompetencei AML/CFT riska pārvaldības IT sistēmu pārbažu veikšanā.
13. Ja Finanšu institūcijā ir būtisks darījumu īpatsvars ASV dolāros¹ attiecībā uz AML/CFT sertifikāciju, pārbaudes veicējam individuāli vai pārbaudes veicēju grupai kolektīvi ir jābūt kvalificētam(-iem) ASV. Tas nozīmē, ka pārbaudes veicējiem ir pierādāmas zināšanas, kas apliecina pārbaudes veicēja pieredzi un kompetenci ne tikai starptautiskos AML/CFT jautājumos, bet arī AML/CFT jautājumos, kas saistīti ar ASV normatīvu un standartu prasībām.

1 Klientu un/vai klientu PLG īpatsvars no NVS valstīm, jo NVS valstīs ir būtisks darījumu īpatsvars ASV dolāros

PĀRBAUDES TVĒRUMS

14. Pārbažu tvērums 18 mēnešu periodā iekļauj vismaz:
 - 14.1. Finanšu institūcijas NILLTF risku novērtējumu;
 - 14.2. iekšējās kontroles sistēmas elementus AML/CFT jomā², tajā skaitā speciālu pārbaudi par AML/CFT IT lietojumprogrammām;
 - 14.3. AML/CFT atbildīgo darbinieku funkciju sadalījumu;
 - 14.4. AML/CFT apmācības;
 - 14.5. iekšējās un ārējās AML/CFT pārbaudes, darbības atbilstības kontroles funkcijas pārbaudes u.c.;
 - 14.6. iepriekš veiktu neatkarīgu pārbažu rezultātu un rekomendāciju ieviešanas izpildes statusu.
15. Vienas pārbaudes tvērums var iekļaut visu vai tikai daļu no minētajām jomām, tomēr Finanšu institūcijas nodrošina, ka 18 mēnešu periodā visas jomas ir pārbaudītas.
16. Par pārbaudes perioda atskaites punktu uzskata pēdējās visaptverošās pārbaudes rezultātu ziņojuma datumu.
17. Analizējot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas risku novērtējumu, īpašu uzmanību pievērš risku mazinošo pasākumu un kontroļu samērībai ar klientiem, produktiem un pakalpojumiem, to piegādes kanāliem un riska līmeni, kas piemīt darbības ģeogrāfijai.
18. Pārbaudes aptver minēto jomu atbilstību ārējiem normatīviem un starptautiskiem standartiem, tajā skaitā FATF rekomendācijām, Asociācijas AML/CFT politikai un vadlīnijām, kā arī citiem nozares standartiem.
19. Ja Finanšu institūcijā ir būtisks darījumu īpatsvars ASV dolāros, pārbaude aptver arī atbilstību ASV normatīviem un standartiem, ciktāl tie nav pretrunā ar ES un Latvijas normatīvo aktu prasībām.

2 AML/CFT iekšējās kontroles sistēmas elementu kopums katrai Finanšu institūcijai var būt atšķirīgs un izveidots, pamatojoties uz biznesa modeli un AML/CFT risku novērtējumu. Minimālais AML/CFT iekšējās kontroles sistēmas elementu kopums ir definēts normatīvajos aktos.

FINANŠU UN KAPITĀLA TIRGUS KOMISIJAS INFORMĒŠANA

20. Lai mazinātu risku, ka izvēlētais pārbaudes veicējs vai pārbaudes tvērums ir neatbilstošs vai nepietiekams, Asociācija iesaka Finanšu institūcijai koordinēt savus lēmumus un darbību ar FKTK.
21. Pirms pārbaudes veicēja atbilstības noteikšanas procedūras uzsākšanas Asociācija iesaka veikt koordināciju ar FKTK.
22. Neatkarīgu pārbaudi var neveikt, ja pēdējo 18 mēnešu laikā pilnu AML/CFT pārbaudi veikusi FKTK, un to rakstiski saskaņo ar FKTK.
23. Ja FKTK pārbaudes apjoms ir ierobežots (tematiskā pārbaude), šo vadlīniju 22. punktā minēto nosacījumu nevar piemērot. Tas pats attiecināms uz FKTK neklātienas pārbaudēm.

PĀRBAUDES REZULTĀTI UN TRŪKUMU NOVĒRŠANA

24. Ziņojumā vadībai par neatkarīgas pārbaudes gaitā konstatētajām nepilnībām ir jābūt atspoguļotam attiecīgā procesa turētāja viedoklim. Pārbaudes veicējam ir jāpaskaidro sava rekomendācija, un procesa turētājam ir jāsaprot rekomendācijas jēga.
25. Pēc pārbaudes sagatavo trūkumu novēršanas plānu, kuru izskata un apstiprina Finanšu institūcijas valde, par to informējot Finanšu institūcijas padomi, kā arī paredzot attiecīgu finansējumu plāna izpildei, ja tas nepieciešams.
26. Pēc trūkumu novēršanas plāna apstiprināšanas Finanšu institūcijas valde pastāvīgi seko plāna izpildes gaitai un termiņiem.

SAĪSINĀJUMI

AML – Anti Money Laundering

AML/CFT – noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas, kā arī starptautisko, nacionālo un eksteritoriālo sankciju ievērošana

ASV – Amerikas Savienotās Valstis

FINANŠU INSTITŪCIJA - Asociācijas biedrs vai asociētie biedrs

CAMS – Certified Anti-Money Laundering Specialist

CFT – Combating the Financing of Terrorism

ES – Eiropas Savienība

FATF – Financial Action Task Force

FKTK – Finanšu un kapitāla tirgus komisija

IT – informācijas tehnoloģijas

ASOCIĀCIJA – Latvijas Finanšu nozares asociācija

MLRO – Money Laundering Reporting Officer

NILLTF – noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija un terorisma finansēšana

NILLTFNL – Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums

NVS – Neatkarīgo Valstu Sadraudzība

OFAC – Office of Foreign Assets Control

PLG – patiesais labuma guvējs